

Likumiskā mantinieka tiesības uz neatņemamās daļas izdalīšanu no mantojuma testamenta gadījumā

Ikviena persona ir neierobežota savā izvēlē lemt par to, kas pēc tās nāves notiks ar dzīves laikā uzkrāto mantu.

Izvēle atstāt mantojuma sadali pašu mantinieku rokās arī ir izvēle. Tas nozīmē – mantojuma atstājējs ir izvēlējies, ka viņa atstāto mantojumu sadala likumiskie mantinieki savā starpā, kā to paredz Civillikuma regulējums likumiskās mantošanas gadījumā.

Mantojuma sadale - testatora ziņā

Tāpat arī ikviens jau savlaicīgi pirms savas nāves var sagatavot testamentu, tādējādi izsakot savu gribu, kuras personas un kādu mantu viņas mantos pēc testatora nāves. Testators ar testamentu savu mantu var novēlēt gan visiem likumiskajiem mantiniekiem, gan tikai kādam no likumiskajiem mantiniekiem, gan jebkurai trešajai personai, likumiskos mantiniekus testamentā atstājot bez ievērības.

Tomēr Civillikuma regulējums ir labvēlīgs pret likumiskajiem mantiniekiem un aizsargā viņu intereses gadījumā, ja testators ar testamentu ir atstājis bez ievērības visus vai daļu no likumiskajiem mantiniekiem.

Likumisko mantinieku tiesības

Šādā gadījumā likumiskais mantinieks testatora atstātā mantojuma lietā iegūst statusu “neatņemamās daļas tiesīgais” ar tiesībām saņemt savu neatņemamo daļu no mantojuma, taču neatņemamās daļas tiesīgais neiegūst mantinieka statusu un neklūst par līdzmantinieku ar testamentārajiem mantiniekiem.

Neatņemamās daļas tiesīgais ir tiesīgs prasīt tikai neatņemamās daļas izdalīšanu no visas mantojuma vērtības naudas izteiksmē, turklāt apmērā, kas atbilst pusei no likumiskā mantinieka daļas atbilstoši mantinieku skaitam uz mantojuma atklāšanās brīdi.

Jāuzsver, ka likumiskie mantinieki vai - testamenta gadījumā – neatņemamās daļas tiesīgie – ir laulātais un lejupējie jeb bērni, bet, ja nav lejupējo, kas pārdzīvojuši mantojuma atstājēju, tad laulātais un tuvākās pakāpes augšupējie jeb vecāki.

Likumiskās mantošanas gadījumā pārdzīvojušais laulātais manto bērnu daļu, ja bērnu skaits ir mazāks par četriem, bet, ja bērnu skaits ir vairāk par četriem, tad pārdzīvojušais laulātais manto vienu ceturto daļu, savukārt trīs ceturtdaļas mantojuma savā starpā sadala visi bērni.

Ja likumiskās mantošanas gadījumā mantojuma atstājējam nav lejupējo jeb bērnu, tad pārdzīvojušais laulātais pēc likuma manto vai nu visu mantu, vai pusi mantas, ja ir citi - pēc pakāpes tuvākie mantinieki.

Jāatceras, ka neatņemamā daļa ir puse no tās daļas, kādu pārdzīvojušais laulātais un/vai lejupējie mantotu, ja mantojuma atstājējs pār savu mantu nebūtu taisījis testamentu.

Gadījumā, ja testamentārie mantinieki atsakās labprātīgi izmaksāt neatņemamās daļas no mantojuma naudas izteiksmē vai pušu starpā ir strīds par mantas apjomu un vērtību, tad šādus strīdus izšķir tiesa.